

NOTAT april 2014

tittel:

Verpehøns – dyrevelferdskrav i økologisk regelverk

Tabellen gir oversikt over økologiske tilleggsregler, med utgangspunkt i vanlig norsk produksjon. Bioforsk har bidratt med kommentarer og faglige innspill. For utfyllende informasjon om dyrevelferdsproblemer i vanlig eggproduksjon, se www.dyrevern.no/landbruk/hons

Ifølge Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM), er det betydelig dyrevelferdsforskjell mellom vanlig og økologisk regelverk for verpehøner. Økt plass, bruk av grovfôr og naturlig lys er fordelaktig. Tilgang til uteareal er positivt, men øker risikoen for rovdyrangrep, parasittangrep og utbrudd av smittsomme sykdommer. Disse utfordringene kan imidlertid i stor grad løses ved godt stell og riktig forvaltning av utearealene. (VKM, 2014)

	Vanlig regelverk i Norge	Økologiske Debio-tilleggsregler	Ytterligere tilleggsregler for KRAV
Bur eller løsdrift	<p>Enten innredete bur eller løsdrift med 9 høner/m². (I Norge er all løsdrift som aviar, som betyr at hønene kan bevege seg i høyden.)</p> <p>Løsdrift gir bedre mulighet for</p> <ul style="list-style-type: none"> - vingeflaksing og mosjon - å trekke seg unna aggressive høner - vagling i høyden <p>Løsdrift innebærer en rekke dyrevelferdsutfordringer, og krever mer kompetanse og tilstedeværelse.¹</p> <p>I bur er det kun nettinggulv, mens i løsdrift er det strø på bakken. Strø gir positiv velferd fordi høna sysselsettes med haking og undersøking.</p>	<p>Bur er forbudt, så alle økohøner går i løsdrift (i praksis aviar, der hønene kan bevege seg og vagle i høyden).</p> <p>Arealkravet er 6 høner/m².</p> <p>Ifølge VKM (2014), er det større arealet positivt for mulighet til naturlig adferd og bedre helse.</p>	(samme regler som Debio)

¹ Kilder for mer informasjon om løsdrift:

Dyrevernalliansen, *Velferd for verpehøner i løsdrift*, Fagnotat, september 2011.

Flokkstørrelse	Ikke maksgrense for flokkstørrelse. Konsesjonsgrensen er 7.500 høner årlig.	Maksimalt 3000 høner per avdeling. Mindre flokkstørrelse kan gi mulighet til bedre oversikt og håndtering av dyrene. Ifølge VKM (2014), er det imidlertid ikke vitenskapelig påvist at den mindre flokkstørrelsen fører til bedre dyrehelse eller dyrevelferd.	(samme regler som Debio)
Belysning	Kun kunstig belysning	Huset skal ha vinduer; kunstig belysning skal kun være tilleggsbelysning.	(samme regler som Debio)
Utemuligheter	Ingen utemuligheter. (En del hønsehus med løsdrift har utvidet huset med vinterhage, som dermed gir hønene bedre plass og en ekstra klimasone med bedre luft og lys.)	Hønene skal ha tilgang til luftegård, som hovedsakelig skal være dekket med vegetasjon og gi rimelig ly. Utearealkravet er 4 m ² per høne. (vinterhage er vanlig, men ikke påbudt.) Ifølge VKM (2014), innebærer utemuligheter at hønene har et rikere levemiljø, og kan få mer mosjon og bedre beinhelse.	Ved bygging av nytt hønsehus, skal vinterhage inngå. Om hønsehuset har en slik vinterhage, kan dens areal beregnes som en del av det pålagte innearealkravet (6 stk/m ²).
Fôring	Kun krafffôr.	Grovfôr skal inngå i dagsrasjonen, f. eks. rotfrukter eller høy. Ifølge VKM (2014), er grovfôr positivt for muligheten til naturlig adferd.	(samme regler som Debio)
Støvbadning	I bur har hønene en sandkasse på deling, og denne er svært liten. Dette reduserer hønenes mulighet til å få utløp for sandbadingsbehov. I løsdrift skal minst 1/3 av gulvarealet ha strø, som typisk er sagflis.	(kun løsdrift, ingen tilleggsregler)	Hønene skal få bade i sand, ikke bare sagflis eller annet strø.
Rede	I bur har hønene en redekasse på deling.	(Kun løsdrift.)	Maks 6 høner per rede. Samme regler for fellesrede som Debio.

	I løsdrift er det mange redekasser å velge mellom. Maks 7 høner per rede. Om det er fellesrede, skal det være 83 cm ² per høne.	Ingen tilleggsregler, utenom hvis fellesreder anvendes. Da skal det være 120 cm ² per høne.	
Vagling	Påbudt med vagler i bur og i løsdrift. (I burene er det kun mulig for alle å vagle i samme, lave høyde.) Minst 15 cm vagle per høne. I løsdrift kan hønene vagle i høyden, som de foretrekker. Det motvirker stress, siden de kan sortere seg hierarkisk i høyden. Hønene føler seg trolig tryggere om natta fordi de da instinktivt ønsker å være unna farer på bakken. ²	Minst 18 cm vagle per høne (kun løsdrift)	(samme regler som Debio)
Transport og slaktning	Opptil 12 timers transport er tillatt. På slakteri skjer avliving ved bruk av elektrisk bad eller gassing. (Fordi det er lav etterspørsel etter høneslakt, går trenden mot at stadig flere høner blir avlivet på gården, ved bruk av gassing.)	(Ingen tilleggsregler)	(Ingen tilleggsregler)

Kilder:

KRAV, *Regler för KRAV-certifierad produktion utgåva 2013*, URL: krav.se, publisert 2013.

Landbruks- og matdepartementet, Forskrift om hold av høns og kalkun, 12. desember 2001.

Mattilsynet, *Veileder B – utfyllende informasjon om økologisk produksjon*, URL: mattilsynet.no, sist endret 17. desember 2012.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet, *Comparison of organic and conventional food and food production - Part II: Animal health and welfare in Norway*, Rapport til Mattilsynet, 30. april 2014.

² Mejdell, C. *Verpehøns i løsdrift – en utredning om dyrevelferd*, Rapport til Mattilsynet, VESO, 2005.